ALKOHOLIZMUS A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI
(PROTIALKOHOLICKÝ OBZOR)

37, 2002, 3, s. 185 – 186

VYŠŠÍ ZDANĚNÍ ALKOHOLU JE POTŘEBNÉ

K. NEŠPOR [1], L. CSÉMY [2], Z. DIENSTBIER [3], T. ZIMA [4]

[1] Psychiatrická léčebna Bohnice, Praha
[2] Psychiatrické centrum Praha
[3] Ligy proti rakovině Praha
[4] Ústav klinické biochemie 1. LF UK a VFN, Praha

Na vysoké spotřebě alkoholu v České republice prodělává daňový poplatník i stát. Orientační informaci o škodách působených alkoholem mohou poskytnou údaje z USA, kde se touto otázkou léta soustavně zabývají tamní výzkumné týmy. Alkohol přišel v roce 1998 USA na 185 miliard dolarů, přes 70 % těchto škod připadalo na nižší produktivitu práce v důsledku nemocí působených alkoholem, předčasnou úmrtností a trestnou činností. Zdravotní výdaje přišly USA na 14,3 % uvedené částky, dopravní nehody na 8,5 % na náklady soudů a vyšetřovatelů v souvislosti s trestnou činností pod vlivem alkoholu na 3,4 %. Autoři studie navíc uvádějí, že řadu škod působených alkoholem nebylo možno zahrnout (např. vyšší nemocnost dětí a dalších osob ve společné domácnosti se závislým, sociální problémy atd.). Pouze menší část uvedených škod nesli ti, kdo alkohol požívali, a jejich rodiny. Větší část ztrát musela zaplatit společnost. Podobné, i když starší údaje jsou k dispozici z Japonska, kde zisk ze zdanění alkoholu pokrýval zhruba třetinu škod, které alkohol společnosti způsobil. K tomu je třba přípočíst i škody, které působí kocovina po alkoholu: USA – ročně 148 miliard dolarů, Velká Británie – 3,3 miliardy liber, Kanada – 1,4 miliardy dolarů, Austrálie – 3,8 miliardy dolarů. Tato čísla nepřekvapují, uvážíme-li, že kocoviny se týkají i těch, kdo nejsou na alkoholu závislí, a projevují se bolestmi hlavy, třesem, nevolností, průjmy, únavou, při kocovině klesá pracovní výkon a roste úrazovost.

Dodáváme, že potřeba alkoholu na jednoho obyvatele je v USA podstatně nižší než u nás a že Česká republika je zemí s nejvyšší spotřebou piva na jednoho obyvatele na světě. Zisky z prodeje alkoholu v České republice putují do soukromých rukou a často i do zahraničí, zatímco škody, které alkohol působí, platí zdejší daňoví poplatníci. Příkladem, s nímž se jeden z autorů tohoto sdělení denně setkává, jsou pacienti s alkoholickou demencí, kteří jsou vzhledem k nebezpečnosti sobě i okolí nepropustitelní do domácí péče. Údaje z české populace patnáctiletých ukázaly, že

ti, kdo uvedli opilost 2x nebo častěji v životě, také utrpěli v posledních 12 měsících více než 2x častěji úraz, který si vyžádal lékařské ošetření.

Podle údajů Světové zdravotnické organizace vede 10 % zdražení alkoholu k 5 % poklesu spotřeby piva, 7,5 % poklesu spotřeby vína a 10 % poklesu spotřeby destilátů. Přitom 10 % snížení spotřeby alkoholu na jednoho obyvatele se projeví přibližně 20 % snížením počtu úmrtí působených alkoholem u mužů a 5 % snížením počtu smrtelných úrazů, sebevražd a vražd v celé populaci!

Vyšší zdanění alkoholu v pivu je velmi potřebné, mělo k němu dojít už dávno a nemělo by se odkládat. Potřebné je i vyšší zdanění destilátů, jejichž spotřeba u nás dosáhla v roce 2000 znepokojivých 8,3 litů na osobu. Více zdanit je také třeba levná krabicová vína a alkoholizované limonády velmi nebezpečné zejména pro mládež.

Pro zajímavost ještě připojujeme souhrn práce, jejímiž autory jsou tři profesoři ekonomie na amerických univerzitách.

Frank J. Chaloupka, Ph.D., Michael Grossman, Ph.D., Henry Saffer, Ph.D.: Vliv ceny na spotřebu alkoholu a problémy, které působí.

Nejzákladnějším ekonomickým zákonem je souvislost mezi cenou produktu a poptávkou po něm. V souladu s tím zvýšení ceny alkoholu (např. vyšším zdaněním) by mělo snižovat spotřebu alkoholu a její negativní důsledky. Studie, které zkoumaly tento vztah, zjistily, že cena alkoholu je jedním z faktorů, který ovlivňuje jeho spotřebu u mládeže i mladých dospělých. Jiné studie prokázaly, že zvýšení ceny alkoholu může snížit riziko řízení motorových vozidel pod vlivem alkoholu a jeho následky ve všech věkových skupinách, že snižuje výskyt onemocnění, úrazů a úmrtí působených užíváním zneužíváním alkoholu a výskyt násilné i jiné trestné činnosti související s alkoholem.

1 Rehn, N., Room, R., Edwards, G.: Alcohol in the European Region – consumption, harm and policies. WHO, Copenhagen, 2001, s. 108.

2 Podle zpráv z tisku je cena piva v České republice zhruba poloviční v porovnání s cenou v jiných poskomunistických středoevropských zemích. Pokud by se cena piva u nás porovnávala s cenami piva v zemích EU, je u nás pivo zhruba 4x až 12x levnější. Přitom se v ČR vypije téměř polovina 100% alkoholu právě formou piva.

Literatura

Nakamura, K. – Tanaka, A. – Takano, T.: The social cost of alcohol abuse in Japan. J of Studies on Alcohol, 54, 1993, 5, s. 618 – 62

Chaloupka, F. J. – Grossman, M. – Saffer, H.: The Effects of Price on Alcohol Consumption and Alcohol-Related Problems. Alcohol Research & Health, Volume 26, 2002, 1, s. 22 – 34

Wiese, J. G. – Shlipak, M. G. – Browner, W. S.: The Alcohol Hangover. Ann Intern Med 132, 2000, s. 897 – 902

Do redakcie prišlo dňa: 9. 9. 2002

Adresa autora: MUDr. K. Nešpor, CSc., Psychiatrická léčebna Bohnice, Ústavní 91, 181 02 Praha 8
e-mail: nespor@plbohnice.cz
Internet: www.plbohnice.cz/nespor, www.mujweb.cz/veda/nespor